DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE

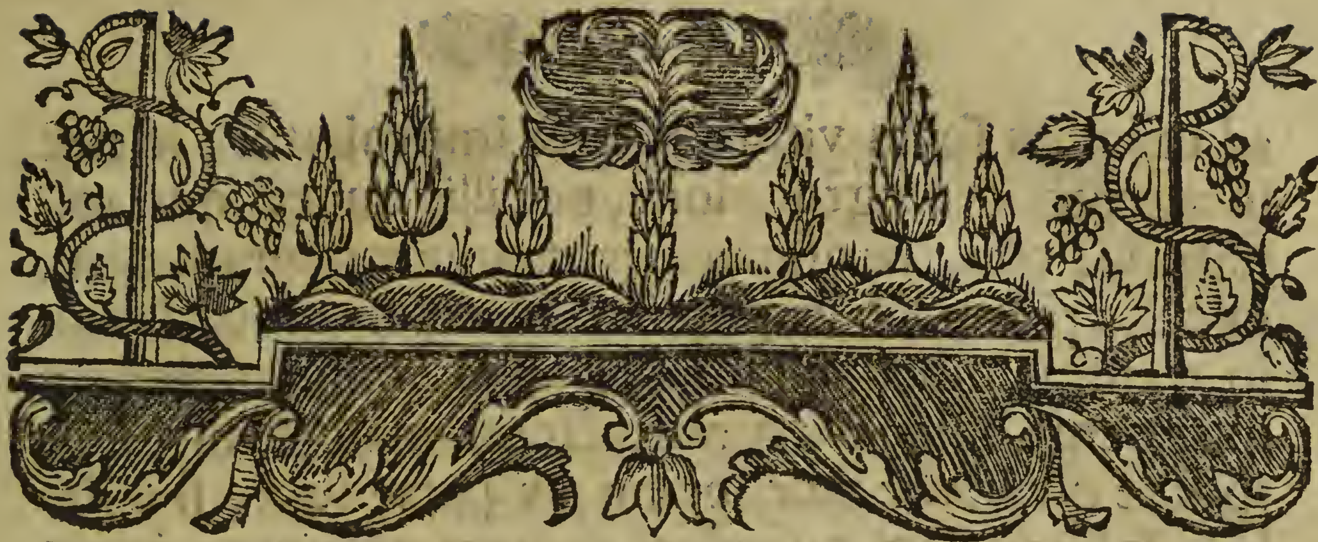
PALINDROMIA MORBORUM,

Von Zurücktrettung der Kranckheiten;

Quam
AUSPICE DEO PROPITIO,
Et Consensu atque Auctoritate Gratiosæ Facultatis Medicæ,
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,
PRÆSIDE
DN. D. MICHAELE ALBERTI,
SACR. MAJ. REG. BORUSS. AULICO ET CONSIST. MAGDEB.
CONSILIARIO, MED. ET PHILOS. NATUR. PROFESSORE PUBLICO ORDINARIO, ETC.
FACULTATIS MEDICÆ SENIORE,
DECANO SUO SPECTATISSIMO,
Domino Patrono, ac Promotore suo, omni honoris cultu prosequendo,
PRO GRADU DOCTORIS
SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS DOCTORALIBUS LEGITIME IMPETRANDIS,
ANNO MDCCL. D. SEPTEMBR.
HORIS LOCOQVE CONSVETIS
PUBLICÆ AC PLACIDÆ ERUDITORUM VENTILATIONI SUBJICIET
RESPONDENS
JOHANNES LVDOV. GABRIEL GROHMANN,
ANHALTINUS.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
TYPIS JOH. CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.

PROOEMIUM.

Quemadmodum constantia in honestis, justis & salutaribus propositis & actionibus merito heroicis qualitatibus & virtutibus adscribitur, ita eandem antiquissimi Medici in morborum praec. curatione injungunt & commendant: HIPPOCRATES *Sect.* 2. *aphor.* 52. inquit: *omnia sec. rationem facienti si non sec. rationem fiant, non transire oportet ad aliud, manente eo, quod ab initio visum est:* accedit GALENI effatum *L. 1. de dieb. critic. c. 11. nihil est quod sanitatem plus impedit, quam crebra remediorum mutatio:* quibus cum *Geo.* HENRICUS *de perfecto Medico, Lodov.* SEPTALIUS *de caution. medic.* aliique antiquissimorum medicorum interpretes, consentiunt; ita vicissim mutabilitas, instabilitas & fugitiva varietas admodum suspecta, saepeque perniciosa existit: quod itaque medico quo-

ad officium ſuam vitio datur & improbatur, id nec in ægroto, nec ægrotatione, nec illis qui reliquo miniſterio, curæ & officio ægrotantium operam dant, exculpari & probari poteſt. Placet hoc loco ſaltim in tranſitu morborum genericam conſiderationem inſtituere: inter alios characteres mali genii & ſuſpectæ qualitatis morborum ex parte ſunt, ſi nobilem & ſenſibilem quandam partem occupant, impr. Spaſmi, Inflammationes, repentinæ ſtagnationes, ſtaſes, infarctus, aut ſi in viſcere pretioſo & æſtimabili diutius & contumacius hærent, ſedemque ſuam conſervant, quales propterea fixi, obſtinati, diuturni &c. vocantur; ſi porro nullam ſedem certam & conſtantem ſervant, ſed corporis regiones fugaci invaſione pererrant, ideoque vagi, erratici &c. nominantur, v. g. quando ſpasmi modo humeros, mox femora, modo brachia & manus, nunc pedes cruciant. &c. ſi aliquandiu alterius morbi larvam induunt, eademque ſcrutatores confundunt & ſeducunt, v. g. polypus cordis, hydrops pectoris, morbi ventriculi, flatulentia, ſcirrhi interni, purpura &c. qui interdum ſchema novi morbi ſimulant: ſi præcedentes morbi cito & inopinato in alium morbum transeunt, prioris vero affectus cauſam adh. continent, v. g. quando Spaſmi in atoniam, contracturam, ariduram, ſtuporem, tumorem, ſi febris intermittens in icterum, hypochondriacum malum, morbos hepatis, lienis, meſenterii, colicam chronicam, œdemata, febrem lentam ſe convertit &c. ſi morbi plures ſe conjungunt & intricata qualitate ſe complicant, augent & poten-

potentiores reddunt, ut ne Hercules medicus adversus duos pertinaces & unitos hostes cum salutari successu & effectu pugnare valeat: si morbi imprimis chronici in certis præcipue sensibilibus subjectis meteorici i. e. erga aëris, athmosphæræ & annorum vicissitudines instabiles, mutabiles & fugitivi redduntur: si nonnulli morbi connata qualitate aut hæreditaria dispositione sustentantur & nutriuntur, ut optimorum consiliorum & auxiliorum probatam & expectatam salubrem efficaciam eludant; si nonnulli morbi sub tyrannide & immoderato dominio ac influxu pertinacium, vehementium, præcocium & impetuosorum animi pathematum tragœdiam suam agunt, aut sub firma, tenaci & immorigera impressione, corrupta & erronea phantasia affligunt: si alii morbi ab aliis causis immaterialibus, idealibus & moralibus foventur, ac deinceps in erronea motuum vitia degenerant: tales igitur affectus medico circumspecto & perito multam sollicitudinem ac officium causantur, ut tam facile ad optatum scopum pertingere haud queat: & quid de illis promittendum, qui istiusmodi morborum genium non perspectum habent, sed vaga quadam speculatione de specie & causa eorum sentiunt & modo Scorbuticam, aut aliam obscuram & anonymam succorum acrimoniam & impuritatem, modo debile & tenerum genus nervosum, modo deperditum ventriculum, flatulentiam, similes causas inadæquatas accusant, insuper confusas, temerarias & mutabiles curationes instituunt, indeque novos morbos, quos cor-

ruptos vocant, producunt, quos alii peritiores haud corrigere & in meliorem ſtatum reducere poſſunt: Et quid ſentiendum & ſperandum erit de morbis ægrorum timidorum, ſenſibilium, moroſorum, impatientium, inquieta & confuſa imaginatione operoſorum & præditorum, quales morbi utplurimum ſimplicem ſuum genium immutant aliamque faciem ac proceſſum æmulantur, ut medici dubii & incerti cauſam illorum profligare ambigant ac contrario interdum modo curationes inſtituant, inde vero iterum genuinus morborum curſus in majorem confuſionem ſeducitur & convertitur. Ita porro morbi occulti aut latentes, qui internam cauſam ac ſedem valde abſconditam habent, medicis ſollicitis & officioſis multum laboris ac diſcriminis cauſantur, quando per varias opinionum, præſumtionum, conſiliorum, experimentorumque inventiones & mutationes ſalutaris progreſſus tentatur & urgetur, unde denuo interna intricata cauſa magis offenditur & exacerbatur, quam avertitur aut mitigatur. Quemadmodum etiam multi morbi cum ægrotantium temperamento & individuali ſenſibilitate conſentiunt, quam obſervationem DN. D. PRÆSES variis thematibus & deductionibus demonſtravit & probavit; ita conſtat, quod homines mutabiles, impatientes, præcipites, impetuoſi, aut obſtinati, clandeſtini, contumaces, tardi, ſuſpicaces &c. ſimiles morborum qualitates experiantur, medicisque proferant, quæ perperam duntaxat in materialibus cauſis inquiruntur, quoniam hic moralis influxus in morborum

ſchema-

ſchemata atque decurſus iterum medicis multas difficultates & offendicula ſtruit: *conf. b.* STAHLIUS *diſſert. de moroſis & teneris ægris:* nam prædictæ ægrorum qualitates cum affectibus animi frequentem & ſingularem ferunt conſenſionem, qui cum corpore humano crebrum, magnum & potens habent commercium, ſic illarum qualitatem vis & influxus in œconomiam vitæ naturalis nunquam negari poteſt: ideo antiquiores medici modo obſervarunt, quod morbi citius in ſervis, quam liberis ſuperentur; teſte CELSO *L. 3. c. 21.* quoniam illi præceptis & conſiliis medicis magis obtemperare debent, id quod etiam D. D. PRÆSES *diſſ. de divitum difficili curatione* explicavit. Præterea nonnullorum morborum ea etiam qualitas obſervatur, ut unum eundemque locum, partem & regionem corporis diverſo tempore ſæpius corripiant, ac crebro hoc recurſu in illa parte talem alterationem cauſentur, qua vigor, ſenſus & functio valde enervatur, teſtimonio ſpasmorum, rhevmatismorum, eryſipelacearum inflammationum, efflorefcentiarum &c. unde ſtupor, torpor, algor, tumor &c. conſequuntur, ipſeque ſtatus adverſæ valetudinis ita irregularis redditur, ut periti medici nihil aliud conſulere & efficere queant, quam præcavere, ne in deteriorem & citius fatalem gradum & ſtatum illi morbi degenerent. Et quod non Scrutinium medicum poſtulant morbi certis anni temporibus & ſub temporum, tempeſtatum, athmoſphæræ, ventorum mutationibus occurrentes, qui nunc febres anomalas, modo rhevmatismos, ſpeciales affectus

ctus oculorum, faucium, pulmonum, ſpasmos anomalos, interdum apoplexias &c. crebriores & quaſi epidemicas invaſiones generant: inde vero liquet, quam multiplices ac intricatæ multorum morborum ſint qualitates, quibus prudentes medici appropriata medela ſuccurrere debent: ejusmodi notatu dignis affectionibus illa inſtabilis etiam qualitas adſcribi debet, qua quidam morbi non ſolum in externa corporis regione vagi & erratici ſunt, ſed quod deterius ſignum eſt, quando ab ignobiliori & comparate inſenſibiliori regione in nobiliorem & pretioſiorem transeunt, quæ memorabilis obſervatio Practica nobis digna judicata fuit, ut præſenti Inaugurali Specimine PALINDROMIAM MORBORUM ſpeciali disquiſitione explicemus & commendemus: cui labori cœleſtis noſtrorum conatuum director ut annuat eidemque exoptatum ſucceſſum largiatur, eſt quod in oſtio hujus inſtituti devotis precibus flagitamus.

§. I.

QUando morborum *Palindromiam* indicare & explicare ſuſcipimus, tunc *clariorem notionis* significatum præmittere placet: vox ipſa HIPPOCRATI & GALENO uſitata deprehenditur & a POESIO *in œconom. Hipp.* ac GORRÆO *in defin. med.* enucleatur, teſte BRUNONE *in Lexic. Caſtell.* dum *recurſum*, *regurgitationem*, aut *reverſionem* alicujus morbi denotare dicitur, ſec. quam appellationem facile cum *Recidiva* confunditur, ubi quadantenus rectius in illo *Lexico* vocatur *regurgitatio p.n. humorum peccantium ad interiora, vel partes*

tes nobiliores: Quod HIPPOCRATES hanc vocem *improprio* & *proprio* ſenſu diverſimode acceperit, & præcipue ad *abſceſſus* applicaverit, multi teſtantur, de qua disquiſitione præcipue conferendus eſt *Steph. Roder. Caſtr. opuſc. Quæ ex Quibus L. 3. c. 21. p. 225.* ubi pariter differentiam *Recidivæ, metaſtaſeos & Palindromiæ* demonſtravit; nam *Metaſtaſis* denotat *translationem* materiæ, imprimis morbificæ, ad qualemcunque corporis humani locum & regionem, præcipue *externam*, quo quaſi *colligitur* & e reliqua latiori diſperſione *congregatur*: de qua DIETERICUS *in Jatr. Hipp. n. 543. p. 804.* inquit: quod *metaſtaſis proprie humorum ſint, cum ex parte una in aliam transeunt:* aut adhuc *latiori* ſignificatu ap. *antiquos* medicos *mutationem* unius in *alium* morbum prodit: ita quidam pro *metaſtaſi* habent, ſi morbi ab *intra extrorſum* transferuntur, de quo *Roder.* CASTR. *l. c. p. 227.* teſtatur, *per metaſtaſin eryſipelas ab internis ad externa bonum: poſtea per palindromen ab externis ad interna malum;* viciſſim iterum *alii* metaſtaſin vocant *translationem* materiæ morbificæ ab *ignobiliori* ad *nobiliorem* partem, ut HEURNIUS *Lib. 2. inſtit.* ROLFINCK. *in Ord. & Meth. med. Spec. Lib. 3. Sect. 2. c. 47.* DIETERICUS *l. cit.* referunt, ſed hoc magis *impropria* acceptione. *Recidiva* porro indicat certi cujusdam *morbi*, poſt *præcedentem ceſſationem*, inopinatam *novam* invaſionem, *contra ſpecialem* ſuum *genium* & decurſum: de hac *differentia* inter Recidivam & Palindromen *vid.* TILINGIUS *de Recidivis c. 16. p. 269.* hæc Palindromia autem *proprie* denotat *præſentis* cujusdam affectus morboſi e *ſede*, parte aut *regione*, præcipue *externa*, nec ita comparate, periculoſa *celerem tranſitum* ad magis *nobilem*, ſenſibilem, teneram, *periculoſam*, imprimis *internam*, quam *ominoſam* mutationem,

B vulgo

vulgo nominant ein Zurückschlagen, Einschlagen, Zurücktreten, ut primo mox intuitu hæc *conversio* pro *periculosa* mutatione habeatur: TILINGIUS *l. c. p. 262.* dicit: *Palindrome proprie vocatur recursus corporis nostri humorum præter naturam ad interiora:* sicut HIPPOCRATES speciminis loco adducit *Erysipelas;* de quo *Sect. 6. aphor. 25.* inquit, quod *foris intro verti, non bonum sit, intus vero foras bonum:* quam observationem repetit in *Coac. Prænot. §. 3. text. 103. erysipelas foris fieri, commodum, intro autem converti θανάσιμον, lethale esse* & *de Morb. L. 1. §. 6. text. 8. 9. erysipelas si extra diffusum introvertatur, malum: si vero intra diffusum foras vertatur, bonum:* quod judicium GALENUS *in com. in h. aphor. Hipp.* suo confirmat suffragio, inquiens: *non solum erysipelas, sed aliud quodcunque, quod ex profundis & principalioribus partibus, transfertur ad cutem, bonum esse signum ac causam debemus existimare: contra vero si ad interiora & profunda transmutetur, malum:* & *1. Prorrh. Sect. 1. com. 1.* testatur: *quæcunque tubercula aut pustulæ, ex imo ad cutem enata, recurrerunt* (videlicet ad interiora) *gravissima omnium sunt:* ita etiam HEURNIUS *in l. Hippocr.* commentatur: *quicquid ex visceribus ad cutem abit, non debet retrudi:* accedit HOLLERII interpretatio: *particulare est exemplum* erysipelatis, *quod tamen generalius licet intelligere: partes externæ sunt ignobiliores internis, infimæ superioribus: optima itaque est transmutatio materiæ aut morbi a partibus internis ad externas & a sumis ad infimas.* Et in *Scholio: quemadmodum a nobili parte ad ignobiliorem decubitus materiæ laudatur, ita ab ignobili ad nobiliorem recursus vel doloris, vel alterius mali, in malis habendus: at partes superiores nobiliores sunt inferioribus & interiores exte-*

exterioribus: ergo humorum translatio quæ fit ad exteriora, relictis interioribus salutaris est, siquidem & naturæ robur, victoriam atque rectam rationem significat & partes principes a morbo liberat. Contra fit in conversione humorum ab exterioribus ad interiora: inde colligere licet, quis *proprius* ac perspicuus *Palindromiæ* significatus sit, videlicet quando morbus quidam a *primo* & *proprio* suo loco, in partem *aliam* magisque *ominosam* transmigrat, ac illico vel *eandem* morbi speciem innovat, vel *periculosiorem* format: hinc *Theod.* PRISCIANUS *in Phænomeno Euporisto cap. 23. p. 48.* inquit: *ignis sacer si interiora petierit, molestum erit, si in cutibus perseveraverit, curari potest.*

§. II.

Hæc mutatio & *translatio* morborum *principaliter* quidem *loci varietatem* comprehendit, deinde etiam *subjecti* respectum involuit: *Loci* rationem quod concernit, tunc *primario* quidem *formalis* sensus palindromiæ respicit *transitum* morbi ad *internam* regionem corporis, quando sec. sententiam *veterum* causa *morbifica* ab *interna* nobili regione ad *externam* ignobiliorem delata, adeoque illæ nobiliores partes a certiori & citatiori *periculo liberatæ* sunt, nunc autem varias ob causas *antiquam*, i. e. *præcedentem* sedem internam illi morbi occupant, *externam* vero *deserunt*, & ita *retrolapsum*, aut *retrogradum* cursum formant, iterato cursu aut reditu in *pristina* loca aut regionem, *unde* venerant, & in *externam* regionem, ab intra antea expulsi fuerant, *recurrunt;* quæ interpretatio *nominalem* & *realem* vocis notationem quadantenus illustrat: nec hic saltem respectus Palindromiæ nomine

habendus, ſed etiam quando certi morbi ab *ignobiliori* minusve periculoſa parte & regione ad *nobiliorem* ac *periculoſæ* offenſioni magis obnoxiam tranſeunt: ideo *antiquiores* medici partes & regiones, a *corde* & *capite* remotiores, comparate *minus ſenſibiles* & æſtimabiles, judicaverant: hinc *tranſitus* iſtiusmodi morbi ab *inferiori* ad *ſuperiorem* regionem non ſolum ad hanc Palindromiam referri, ſed pro *periculoſiori* haberi debet: quare Palindromia comprehendit in *genere transmigrationem* morbi *haud tardam* ab *ignobiliori* ad *nobiliorem* regionem, *ſpeciatim* autem ab *externa* & *inferna* regione, ad *internam* aut *ſupernam:* unde liquet hanc *converſionem* morbi tota ſua *indole minus tutam*, magis autem *periculoſam* eſſe, non ſolum intuitu *vulgaris* canonis, *mutationem* rerum humanarum *periculoſam* eſſe, ſed quod morbi alias *intricati* inopinato ſede ſua *prima* orbati & *turbati*, tanto magis autem in locum *ſuſpectum ſeducti* & translati, magis *periculoſam* qualitatem induant; hinc communi fere confeſſione antiqui & propiores medici hanc Palindromiam *ominoſam* & periculoſam declararunt. Quod porro ad *objectum*, in Palindromia annotandum, attinet, tunc *priſci* medici *magis materiam* morbificam ſ. *humores* accuſaverant, qui ad alias devoluuntur partes, ſicut *Rod.* CASTR. *loc. cit.* *p.* 226. inquit: *Palindromia proprie dicitur recurſus humoris* & *p.* 227. *materia recurrens ad ſuum fontem, quæ proprie Palindromia eſt:* hinc modo *ſanguinem* in pleuritide, dyſenteria &c. ad *viſcera* recurrentem; modo *bilem* ad *articulos* decumbentem, modo *pituitam* ad *ventrem* tranſeuntem, modo *ſanioſam* abſceſſus materiam, modo aliam, nunc ad *caput*, alibi ad *ventriculum*, ad *cor*, ad *uterum* fluctuan-

ctuan-

ctuantem, condemnaverant, ideoque saltim in perniciosam *materiæ* qualitatem *culpam* conjecerant; quamvis conceptu *difficile* fuerit, *quomodo* in variis casibus *materia*, quæ in certo, *circumscripto* quodam *externo* loco *morbificos* cruciatus formaverat, inde ad certa *interna* viscera deferri, colligi & *concentrari* queat: quare præter hanc veterum sententiam adhuc *motuum vitium* in Palindromia sæpe *effectivum*, inculpamus, idque *duplici* modo, *primo* quando *mediante* tali *motu materia* peccaminosa cum sanguine ad *nobiliores* partes & regiones transfertur, & subitaneo effectu *congestorio* eo advehitur, ut *tenerioribus* sensibilioribus & *nobilioribus* istiusmodi partibus *præceps* ingruat damnum & periculum: *deinde* quando ministrante eodem *motu* non quidem sola *eadem* materia, *sed* vel *ipsa sanguinis* magna copia, vel *e massa* sanguinea *alia noxia* materia eo defertur, unde deinceps talis ominosa tragœdia formatur, ut propterea attenti & periti medici facile cognoscant, quam *subito*, vehementer & periculose tales exacerbati & *turbulenti* motus causam *materialem* & *formalem* tragici affectus generare queant, ut dein in convenienti *cura potior* & solertior directio ad tales *vitiosos motus* emendandos duci debeat, ne vel *finistre*, vel præpostere *materiarum* duntaxat *correctioni* frustraneam operam demus: quippe qui *generales*, sed proinde etiam *principales* respectus sunt, qui in Palindromiæ disquisitione annotari debent.

§. III.

Ut autem hujus Palindromiæ status & *Processus* melius innotescat, indicandum est, quod *vesiculæ* in *cutem* translatæ, brevi *post* efflorescentiam suam & *conspicuam* apparitionem, *concidant*, *colorem* boni ominis perdant,

 præma-

præmature exarescant, subitoque *disspareant*, ast *periculosarum* alterationum *consecutione*, perniciosam *retrocessionem* prodant; dum post illarum inopinatam, *præmaturam* & suspectam *invisibilitatem* atque abitum *status* morbi *non melioratur*, sed valde *deterioratur:* nec solum *illæ pustulæ* cum meticuloso præsagio *evanescunt*, sed aut præcedens, aut *conjuncta*, aut necessaria *diaphoresis* una *subito cessat*, hocque etiam crinomeno morbi præsentis statum perquam periculosum reddunt. Si *maculæ* quædam in *cutem* prius ab *intra* depositæ, *retrocedunt*, tunc *antea color* earum genuinus *malo omine* eminenter *mutatur*, & in *lividum*, fuscum, *plumbeum*, obscure cœruleum, *nigricantem*, suspecte flavescentem &c. convertitur; subinde *cutis rigida* quadam *asperitate* & ariditate afficitur, quam *retrocessionem* tam macularum, quam pustularum comitatur sensibilis *rigor cutis*, suspectus *horror*, ominosa tensio in peripheria, inopinata *angustia* præcordialis, *virium* momentanea *jactura* &c. Quando *tumores* s. *maligni*, s. *benigni* ad *interiora* recurrunt, tunc præmatura & *inexpectata* hæc mutatio, in partibus, quas *deseruerunt* suspectam *relaxationem* & *coloris* varietatem, mox vero *nova* symptomata & *intrinsecus* præjudiciosam functionum *alterationem* causatur. Idem etiam contingit, quando *externæ* quædam *inflammationes ante* congruum suum decursum *cito detumescunt* & evanescunt, ut in *prima* sua sede tumor, dolor, & rubor *disspareant*, rigor vero, aut interdum plane algor excipiant, & confestim alia *mala* symptomata ingruaut: Quando *dolores* quidam, præcipue *spastici*, in membro quodam *externo* cito desinunt, tunc *sine mora* variæ *internæ* afflictiones *mali* ominis sequuntur, ita

hæc

hæc converſio, quippe *ſubita* atque ſontica, deficiente imprimis meliori ejus morbi qualitate, non niſi periculoſum ſtatum cauſatur. Quodſi etiam quædam *excretiones*, antea *tolerabiles*, innocentes, aut plane *ſalutares*, nunc ſuppreſſæ *retrocedant*, velut *ſudores*, *hæmorrhagiæ*, effloreſcentia *purpurata*, ulcuſcula artificialia, tunc præcoces *internæ* præcipue offenſiones ſequi ſolent; quæ hujus Palindromiæ qualitas eſt, ut ab externis partibus, velut comparate ignobilioribus, ad internas magis æſtimabiles & ſenſibiles tranſeat & illico periculoſiores tragœdias agat. Ipſa vero *ſymptomata*, quæ *fatalem* talem Palindromiam ſequi & excipere ſolent, varia eaque ſontica, *gravia* magisque *pernicioſa* exiſtunt, velut *Apoplexia*, *Hemiplexia*, *Paralyſis*, *animi deliquia*, *phrenitis*, affectus *ſoporoſi*, *convulſiones* vulgares aliæque ſpeciales & mirabiles, *diarrhœa* acerrima, *deliria*, *ſenſuum* externorum hebetiones aut abolitiones, extremæ anguſtationes, palpitatio & tremor cordis, ſpasmi atroces & vehementes, internæ *inflammationes*, *gangræna*, *Sphacelus*, repentinæ *ſtaſes*, *diſruptiones* certarum partium, *extravaſationes* humorum, *dolores* acutiſſimi, *Singultus*, aliæ *exceſſivæ excretiones*, *ſuffocativi* affectus, pertinaces retentiones & *ſuppreſſiones* aliarum *ſalutarium* & neceſſariarum excretionum, *tremor* membrorum, *ſudor* extreme *anxius* & *frigidus*, extrema & momentanea *virium* proſtratio, *ſtupor* & *inſenſibilitas* membrorum, *aſphyxia*, *involuntariæ* excretiones, repentinæ, impetuoſæ, interdum *aliæ* excretiones, velut *ſanguinis*, *vomitus*, *alvi* fluxus, *febres* vehementes, *tumultuariæ* & anomalæ, *congeſtiones* pertinaces, præcoces & ſimultaneæ, facultatum *animi confuſiones* & enervationes, aliaque ſingularia & *mirabilia* pathemata,

quæ

quæ *curatu* perquam *difficilia*, ut medici cœteroquin probatiſſimi peritia ſua, haud condigne *valeant* ſufficiantque, quo ejusmodi periculoſe ægrotantes *ſalvari*, conſervari & *retropulſus* affectus æque facile ac cito in *priſtinum ſecuriorem* locum *reduci* queat: quemadmodum ea etiam *communis* hujus Palindromiæ qualitas eſt, ut morbos magis *acutos* & præcipitis periculoſi, aut facile funeſti decurſus *pediſſequos* comprehendat & inferat: quæ *generalis hiſtorica* hujus accidentis morboſi explicatio ad reliquæ deductionis illuſtrationem præmitti debuit.

§. IV.

Quando jam in ordine hujus Palindromiæ nonnulla *Specimina* indicare & explicare placet, reminiſcimur prius effati cujusdam practici, quod SCHROECKIUS *in Scholio obſ. 103.* HELLWIGII *p. 296.* affert, quo *elogia naturæ in expulſione pravorum* humorum & *damna* a *retropulſione* illorum provenientia allegat. Teſtantur igitur LOIMIATRI, quod interdum in *Peſte Bubones* & *Carbunculi retrocedere* & exteriorem ac *ſecuriorem* locum deſerere, *interiores* autem & periculoſiores partes invadere ſoleant, quod *lethalis* decurſus omen eſſe perhibent; e multis ſaltim unum probatum teſtem DIEMERBROECK allegamus, qui *Lib. 1. de Peſte c. 15. art. 33. 39.* hoc Prognoſticon affert: *tumores in emunctoriis ſubito evaneſcentes, manente febre ſæpiſſime mortem prænunciabant. Carbunculus principio ſubſidens, recurrens ac fere diſparens, vel poſtea manente febre exareſcens calamitatem prædicebat & in not. 27.* addit: *hujus Prognoſtici ratio eſt, quod ſubſidentia bubonis aut Carbunculi, quæ fit manente febre & morbi vehementia, ſignificat veneni peſtilentis ad partes principes recurſum &*

cordis

cordis dejectum robur, quod jam a maligna pernicie nimis obrutum, incipit succumbere, neque amplius intestinum hostem e suis penetralibus expellere potest: ideo SCULTETUS *in armam. chirurg. tab. 19. fig. 1. 2. ferramenta* designavit & commendavit, quibus *candentibus anthraces, interiora petentes, retrahi possunt:* addimus SENNERTI testimonium *Pr. L. 5. P. 1. c. 13. de Carbunculo, in Prognosticis: exitiosi valde sunt carbunculi, qui ubi erubuerunt, mox iterum evanescunt: materia enim translata ad partes interiores interitum affert:* & *Lib. IV. de febb. c. 4. summum periculum esse, si tumores in peste delitescunt, atque ad interiora materia recurrit:* id ipsum AUGENIUS *Lib. 8. de febbr. cap. 5. Christ.* PEREZ. *de Herrera de Carbunculis fol. 50.* MERCURIALIS, MINDERERUS, PLEMPIUS, ETTMÜLLERUS multique alii, ubi de *Pestilentia ejusque Prognosi* agunt, confirmant. Facile igitur e tota *Pestilentialis* morbi *indole* colligere licet, quam *certum*, extremum atque *præceps vitæ* periculum extimescendum sit, si miasma illud, summe *virulentum* atque malignum, ad partes *nobiliores* denuo pellitur, unde modo *antea* ad *exteriores* translatum & copia quadam e massa sanguinea separatum est. Idem etiam judicandum est, de febre *Petechiali* ejusque *maculis*, quæ non raro istiusmodi *palindromiæ* obnoxiæ sunt: nam quæ *præmature* subito efflorescunt, cito iterum *recurrunt*, nec in externa, quippe *genuina* sua sede *diu*, aut constanter persistunt, quemadmodum etiam hæ maculæ *opportuno* tempore erumpentes, ob varias causas ad *interiora* denuo *retrocedunt*, subinde etiam communiter *perniciosum* effectum edunt: testes hujus Prognoseos varios convocare possemus, pauciores tamen sufficient: TILINGIUS *tr. de Febre*

Petech. Sect.1. c.13. p.227. inquit: *attendenda etiam est harum macularum perseverantia in cute, nam si occultentur & retrocedant, periculum minantur:* idem confirmant BETTERA *de febbr.Petech. Nic.* MASSA, MERCATUS, ETTMÜLLERUS, ubi Prognosin huj. febr. tractant: RIEDLINUS *in Lin. Med. An.3. Mart. obs.6. p.150.* inquit: *quo malignior morbus est, qui in cutem terminatur, eo periculum est majus, quod imminet, si quando exanthemata, maculæ, petechiæ, s. quocunque alio nomine ejusmodi cutis efflorescentiæ veniant, ante tempus, vel sponte quasi retrocedunt, vel etiam retropelluntur, raro evadunt, quibus ejuscemodi quid contingit:* mox autem *idem* author subjungit casum, quo allegat, quod in *virgine* quadam *Petechiæ salva vita retrocesserint:* quemadmodum enim tales *malignæ* materiæ aut in forma *macularum* & *protuberantiarum*, aut subtili peripherica *transpiratione* & ita dicta *diapnœ* ab *internis*, tenerioribus & nobilioribus partibus totaque humorum massa separantur & in *externum* corporis ambitum deferuntur, ita *inde* adhuc *facilius* ad *interiora* repelli denuoque illa viscera invadere & sanguinem inficere potest & solet, quam Palindromen *gravissima* symptomata sequuntur, quæ utplurimum *acceleratam* mortem causantur; velut *summæ anxietates* præcordiales, *extremæ virium* prostrationes, insignis *respirandi* difficultas, *deliria* maxime turbulenta, *syncopes, sopores, spasmi, convulsiones*, cordis tremor, alvi fluxus, rigor & horror cutis, asphyxia, insensibilitas & partium stupor, repentina *faciei* mutatio aliaque valde perniciosa accidentia: in qua calamitate *difficillimum* conamen est, tales *retroactas* efflorescentias ad *cutis* ambitum *revocare*, quamvis BAGLIVUS suo loco atque

que tempore *in dissertatione varii argumenti cap. I. p. n. 569.* ſperet & autumet, quod *certo experimento*, in variolarum recurſu in ſeptenni quodam puero *utili* deprehenſo, *petechiæ* iterum *evocari* queant: dum id *ſeqq.* verbis commendat: *quod de variolis, ad interiora recurrentibus, moxque per artem ad exteriora revocatis, annotavimus, intelligi quoque poterit de petechiis aliisque papulis cutaneis in malignis febb. ead. nempe methodo ſcarificationum & unctionum curari;* ſed in hoc paſſu non de alio, nec de multis, nec de omnibus, nec de *Germaniæ* incolis valet, quod de uno & quidam italo ſemel valuit; ſicut etiam BAGLIVUS in ſuo ægro *inunctionem* cum *oleo amyg. dulc.* mixto cum *Spir. Sal. armoniaci* adhibuit, ita HELLWICH. *in A. N. C. Dec. 3. an. 3. obſ. 42. p. 47. infelicem Variolarum repulſionem inunctione lardi* annotavit.

§. V.

Præterea ejusmodi perniciofæ Palindromiæ expoſita eſt *Purpura*, ſive *febrilis* & *epidemica*, ſ. *chronica* fuerit, quæ pro diſcrimine gravitatis morbi nunc *periculoſa*, nunc *ſuſpecta* & moleſta eſt: haud quidem *cauſas* indicabimus, quæ hunc *recurſum* provocant, id ſaltim ſignificamus, quod *Purpura febrilis eandem* qualitatem poſſideat, & poſt *acceleratam* efflorefcentiam, ob *leves* cauſas, *morales* & *phyſicas* eadem velocitate retrocedat; quid quod in nonnullis ſubjectis nunc erumpat, nunc recurrat, modo iterum efflorefcat atque ita *inſtabilem* & turbulentum proceſſum & decurſum ſervet, in *aliis* autem ægris *pertinacem* affectionem contineat, ſec. quam ſemel ad interiora retropulſa aut difficulter aut plane non in peripheriam reduci poteſt, unde in plurimis ægro-

 tanti-

tantibus periculoſa aut funeſta ſymptomata ſuperveniunt, velut magna *anguſtia præcordialis*, extrema virium proſtratio, crebra & profunda animi deliquia, ſuſpectus alvi fluxus, ſpasmi valde ominoſi, ſingultus, pulſus intermisſio, refrigeratio extremitatum, rationis confuſio, conatus vomendi, ſopores (*conf. A. N. C. Vol. 2. obſ. 32.*) inflammatio oculorum & aurium, abſceſſus harum partium, comminationes ſuffocativæ &c. Quando vero *chronica* Purpura *retrocedit*, varia & ex parte mirabilia ſymptomata *pediſſequa* involuit, ſicut in *capite* ſuſpectos *ſpasmos*, *vertigines*, *hemicranias*, organorum ſenſoriorum diverſas alterationes, catarrhos rhevmaticos, contumaces & chronicos, dolores in capite intricatos, ſpasmos meningum, aphoniam (qualem Caſum HAGENDORN *Cent. 2. hiſt. 79. p. 256.* recenſet) in pectore difficilem reſpirationem, anguſtiam per intervalla recurrentem, tuſſim pertinacem & aſperam, palpitationem cordis, magnam proclivitatem ad lipothymias, ſpasmos ventriculi & diaphragmatis, inappetentiam; in abdomine difficilem concoctionem, gravativam anguſtiam ventriculi poſt paſtum, nauſeam, conatus vomendi, actuales vomitus, colicam flatulentam, diarrhœam, dyſuriam, ſtranguriam, virium dejectionem, ſtuporem membrorum &c. Huc porro referri poſſunt *aliæ cutaneæ* effloreſcentiæ, vel in *tuberculis*, vel *maculis* conſiſtentes, velut *Purpura* illa *papularis*, quam *urticatam* vocant, & *Scarlatina febris*; *prior* ſua *indole* ad hanc *retroceſſionem* admodum *prona* eſt, ut propterea *Volatica* i. e. *inſtabilis* & fugitiva appellari queat, quæ *uno* eodemque ſuo decurſu *plus una*, ſed *iterata vice*, modo erumpere, modo remeare ſolet; aſt *quolibet* ſuo *retro-*

grado

grado curſu nunquam ſecura & moderata eſt, ſiquidem aut *conjuncti* motus *febrilis* exacerbationem, aut pectoris anguſtiam, majorem inquietudinem, dolores tenſorios Reiſſen in Gliedern, capitis dolores &c. poſterior ſub hac palindrome anxietates præcordiales, majorem orgaſmum ſunguinis, hæmorrhagias narium, dolores acutos capitis, mentis alienationem, pleuritidem veram & ſpuriam aliaque prava conſectaria inferre ſolet. Et quid notius in Praxi medica eſt, quam *Variolarum* & *Morbillorum* Palindromen experiri, quæ *ſemper* magnum & certum *vitæ periculum* cauſatur: haud quidem hujus pernicioſi accidentis teſtes allegare neceſſe ducimus; quæ damna vero inde eveniant, notiſſimum æque eſt, quæ ſua ſontica qualitate præſentaneam perniciem minantur, quando vel *convulſiones*, vel funeſta *diarrhœa*, vel lethalis *rigor* & *horror*, vel *confuſa febris* exacerbatio, vel univerſalis *aneſthiſia* ſubitaneum eumque fatalem morbi eventum denotant: ita inter alios *Marcellus* DONATUS *de Variol. & Morbill. cap. 22. p. 143. 144.* valde pericüloſum hujus retrolapſionis ſtatum deſcribit; ut huc quadret effatum TILINGII *de Recidivis c. 16. p. 260.* quod in genere de Palindromia protulit: *nihil tam horrendum videtur in morbis, quam τὸ παλινδρομεῖν h. e. Palindrome ſive recurſus; cum nim. tam Medico, quam ægroto, exacti jam morbi fallax illud ſpecimen illudit, & portum ſe tangere putanti, majores aquarum aſſurgunt montes*, & *p. 294. ſq.* ubi de pericüloſa palindrome *petechiarum, puſtularum purpurearum* ac *miliarium*, item *morbillorum, variolarum aliorumque exanthematum* tractat. Quo magis igitur morbus quidam ſua *malignitate* alios *ſuperat*, eo certius & celerius *periculum* vitæ a tali

Palindrome ſequitur, quod non ſolum *difficulter evitari*, ſed & miasma *malignum*, quod *introrſum* tranſiit æque *minus facile* extrorſum duci poteſt, quod non modo ſua perniciosa *malignitate* hoc curſu & recurſu *depravatur*, ſed & *vires* ægri, jam valde dejectas, magis *proſternit*, maxime vero ſub tali *turbulento* proceſſu motus *ſalutares excretorios* æque *confundit*, ut *corruptio lethifera* humorum & internorum viſcerum repente ingruat.

§. VI.

Dantur vero etiam varii *alii* morbi *cutanei*, qui *maculas* & *puſtulas* inferunt, ſed ſubinde ſuſpectæ ejusmodi *retroceſſioni* obnoxii ſunt, e quorum numero præcipue *Scabies* nominanda eſt, quæ varias ob cauſas morales iterum, velut terrorem, profundum timorem, magnum mœrorem, fortem angorem, ut & ob diætæ & regiminis errores, maxime vero ob pravam medelam retrocedit, unde varia & gravia damna oriuntur, velut *Epilepſia vid.* HAGENDORN. *Cent. 1. hiſtor. 9. p. 17. Apoplexia A. N. C. Dec. 1. an. 1. obſ. 59. febris acuta tumor artuum ib. an. 8. obſ. 77. anaſarca Lentil. Miſcell. med. p. 180. & in Eteodr. pag. 1342.* Leuco-phlegmatia *id. Miſcell. P. 1. p. 55. conf.* STAHL *de metaſchematiſmis morborum ſſ. 73. de morte ex impetigine retropulſa. vid. A. N. C. Cent. 10. app. p. 469. Catarrh. ſuffocativus.* HAGENDORN. *Cent. 1. hiſt. 92. gutta ſerena A. N. C. Cent. 7. pag. 303. Cæcitas A. E. L. 1723. April. p. 137. Febris periculoſa* RIEDLINUS *Lin. Med. An. 5. Decembr. obſ. 11. p. 1315. hydrops pectoris A. E. L. 1731. p. 106.* difficilis reſpiratio, tuſſis ſicca, appetitus imminutio *vid. A. N. C. Cent. 3. obſ. 75. p. 166. conf.* HOECHSTETTER *dec. 8. caſ. 8.* recte igitur ſentit RIEDLINUS *Lin. Med. An. 3. Menſ. Mar-*

tio

tio obſ. 6. p. 150. quæcunque cutis vitia, ſi intempeſtive quocunque modo retropellantur, haud raro poſt ſe trahere morbos ſolent, nec ſemel notatum fuit, vel ſcabiem hoc modo tractatam & ipſam mortem acceleraſſe: quo malignior vero eſt morbus, qui in cutim terminatur, eo periculum eſt majus, quod imminet, ſi - - retrocedunt, vel retropelluntur, raro evadunt. conf. A. N. C. Vol. 1. obſ. 231. p. 522. de effectu Scabiei retropulſæ cultro anatomico detecto: idem etiam contingit cum *maculis Scorbuticis*, quæ quamdiu in *cute* hærent morbi quoddam levamen promittunt, ſin autem retrocedunt, non tantum magnam anxietatem, ſed & reliquorum ſymptomatum exacerbationem cauſantur: ideo MARTINUS *de Scorbuto de Prognoſi n. 100. ſ. 32. p. 124.* refert: *maculæ effloreſcentes refluentesque, dubium naturæ cum morbo conflictum innuunt: ſin autem penitus obliterantur ac deliteſcunt, dejectæ naturæ notas præſtant, quo in caſu metus ſubeſt, ne humor refluxu ſuo in partem impingat principem in eaque veſtigium ponens exitium moliatur.* EUGALENUS quidem de *Scorbuto obſ. 59. p. 394.* de hisce maculis teſtatur, quod in certo ægro *eadem facilitate qua erumpebant rurſum ſubito quandoque evaneſcebant: quod ſæpius & variis ac mutatis vicibus, ſed absque ullo valetudinis incommodo, aut deterioris morbi, vel ingraveſcentis, aut remittentis morbi ſignificatione:* SENNERTUS & DEKERUS *in not. ad Barbette*, ubi de *Scorbuto* tractant, indicant, quod hæ maculæ *evaneſcant morientibus* ex hoc malo: hinc ETTMÜLLERUS de hisce maculis profitetur, quod *earum eruptio ex eo proficua ſit, quia bonum ſignum malæ cauſæ foras erumpentis ſint: quare opera danda ſit, ut conſerventur in ſuperficie corporis & promove-*

moveantur, expellendo eas. Neque ſecurum eſt, ſi *maculæ* ſic dictæ *hepaticæ* vel ſponte, vel malo regimine, vel incongruis conſiliis & mediis ad *interiora* pelluntur, nam dum impuritatem *bilioſam* ſanguinis indicant, ab *intra extrorſum* feruntur, præcipue autem moleſtam & inimicam viſcoſam acredinem continent, quæ magnum pruritum cauſatur, ideo facile judicare licet, quod hæc *dyſcraſia ſecurius* in *cute* hæreat, quam ſi ad *interiores* & nobiliores partes reducitur; unde oriuntur interni ſpasmi, aſthmata, rhevmatici, arthritici dolores, anomali motus febriles, affectus bilioſi aliique: hisce efflorefcentiis annumerari debent *Lentigines*, *Ephelides*, *Vari*, *Gutta roſacea*, *Serpigines* &c. quæ efflorefcentiæ, incaute *retropulſæ*, varias moleſtias, quæ internas præcipue regiones affligere ſolent, poſt ſe trahunt, quæ pro differentia *Subjectorum*, *ætatis*, conſtitutionis corporis, & reliquarum cauſarum naturalium diſcrepant, quæ imprimis ad Spasmorum, congeſtionum, ſtagnationum, inflammationum, dolorum &c. ſeriem & familiam referri poſſunt: quarum quædam repente & graviter afficere ſolent, quo ſenſibiliora & ad vagos aut immoderatos motus proniora ſunt ſubjecta; præcipue ſi prædicti affectus cum moliminibus *hæmorrhagicis*, aut *tumultuario* imperio *bilis* conjuncti ſunt: nec deſunt *tragica* exempla, quam periculoſi, *intricati*, irregulares & contumaces morbi frivolas tales *retropulſiones* exceperint, quæ ad *avertendam externam* deformationem, & obtinendam *venuſtatem* & pulchritudinem inſtitutæ fuerant: quo paucis verbis referimus minus ſecura & magis *plebeja* ac temeraria *experimenta*, delendis & *avertendis* maculis aut reliquiis *variolarum* dicata & deſtinata.

§. VII.

§. VII.

Ad hanc Seriem morborum, qui *periculosæ retrocessioni* obnoxii ſunt, referri porro merentur *Inflammationes* quædam, *Rhevmatismi* & *Spasmi*; ad *priores* quod attinet, præcipue *ſubito* corripientes motus inflammatorii, cum magno *ſanguinis orgasmo* conjuncti, in ſubjectis *ſanguine* valde *mobili* & ſic dicto volatili, aut *multa bile* permixta præditis, lympha etiam larga eaque tenui & fluida fruentibus, pertinent, quo imprimis *Eryſipelaceæ* inflammationes referri merentur, quarum *recurſus* ad *internam* corporis regionem (ab antiquiſſimis medicis & in præcedente noſtra tractatione ſæpe annotatus, quo etiam ſinguli ilii medici provocant, qui palindromiæ mentionem faciunt) huc referri debet; ex hac enim *retropulſione* oriuntur exitioſæ *internæ inflammationes*, gangræna, ſpasmi repentini, atroces & contumaces, ſtaſes ſanguinis, febres vehementes, ſingultus, ſphacelus, mors. *Rhevmatismi* retropulſi etiam cauſantur internas inflammationes, immoderatos ſpasmos, febres valde acutas, ſuffocationis metum, magnam inquietudinem & anxietatem & varia alia ſpecialia pathemata: huc quadrat effatum TILINGII *l. c. p. 203. ſq. Humorum transmutatio*, ſicut *Joh.* LIBAUTIUS *in Comm. bene diſſerit, quæ fit ad exteriora, relictis interioribus, ſalutaris, ut Signum & ut cauſa. Signum quidem & naturæ robur, victoriam atque rectam rationem ſignificat, & partes principes a morbo liberat. Contra fit in converſione humorum ab exterioribus ad interiora, cujus ſalubris & inſalubris translationis exemplum in Eryſipelate nobis proponitur &c.* Communiter etiam Rhevmatismorum relapſus *acutos* magis, quam chronicos morbos poſt ſe

D trahit,

trahit, ni ex ominosa quadam humorum *stagnatione* in certis visceribus *scirrhi*, *infarctus* & *tumores* duriores & *diuturniores* oriantur. *Spasmi* etiam facile æque ac sæpe periculosam talem palindromiam experiuntur & quidem *Arthritis*, morosis & malis moribus turbata, prava diæta, confuso regimine, & perversa cura offensa, partim *introrsum*, partim *aliorsum* pellitur & seducitur, unde interni pertinaces, atroces & acuti Spasmi, congestiones præcoces & fortes, inflammationes, anxietates præcordiales, sensuum in & externorum perturbationes, motus anomali febriles, asthma suffocativum, aphonia, sudores frigidi, apoplexia, excretionum ordinariarum & necessariarum retentiones & obstructiones, vomitus, nausea, singultus, ventriculi subversio, convulsiones, animi deliquia, dyspnœa, palpitatio cordis, cachexia, vitia hepatis, icterus, hydrops, Splenis morbi, paralyses &c. oriuntur: id quod etiam de *Podagra retrocedente* valet, quippe qui ominosus casus peculiare medicis præbet argumentum, quod variis scriptis hactenus explicatum prostat: & licet tales retrogradi Spasmi *non* quidem *absolute* lethales sint, id quod peculiari historia probavit RIEDLINUS *Lin. Med. An. 3. Septembr. obs. 23. p. 637.* tamen ejusmodi Palindromia *semper periculosa* est, cujus asserti, licet multi constent testes, paucos tamen eorum significare hoc loco lubet *vid.* RIEDLINUS *loc. cit. p. 505. Cur. med. 583.* MOINICHEN *obs. 8.* WELSCHIUS *Hecat. 2. obs. 54.* HAGENDORN. *Cent. 3. hist. 21. A. N. C. Dec. 2. an. 6. obs. 42. dec. 3. an. 5. obs. 26. Vol. 3. obs. 13. Vol. 4. obs. 87. Vol. 2. obs. 59. Act. Berol. dec. 2. Vol. 1. p. 31.* quo pertinet GALENI judicium & consilium *L. 2. de nat. hum. comm. 5.*

in

in fine, adſpeximus ſæpe in iis, qui articulari morbo, aut Podagræ obnoxii erant, quod repulſis ab artubus humoribus eo delatis, illi in principem aliquam partem contendentes homini interitum attulerant, cui illa ſola relinquebatur ſpes ſalutis, ſi iterum poſſent ad artus revelli: conſ. GABUCINUS *de Podagra, Zac.* LUSIT. *Prax. admir. Lib.2. obſ. 181.* HOLLERIUS *obſ. 12. Amat.* LUSIT. *Cent. 4. Cur. 44.* Peculiarem Practicam tractationem meretur, Podagricorum & ſimilium affectuum tranſitus ad loca hæmorrhoidalia, ſphincterem ani & veſicæ urinariæ, ut & genitalia organa. Quam atroces, acuti & immoderati autem Spasmi ſunt, qui variis ſpeciebus & ſchematibus homines cruciant, variaque loca externa corripiunt & torquent, eo magis ſuſpecta & periculoſa eorum *exacerbatio*, perturbatio & profligatio eſt, ſi eorum cauſa nondum debite ſublata eſt: quemadmodum generatim ejusmodi morbi, in quibus *motus* ita ſæviunt & cruciant, communiter in periculoſas retropulſiones & metatheſes inclinant, ut in *aliis* partibus *duplicata* atrocitate & vehementia tragœdiam ſuam proſequantur: eapropter periti medici quovis modo præcavere ſolent, ne tales affectus intricati ad interiora ruant, id quod alias facilius in ægris *impatientibus*, præcipitibus, immoderatis, licentioſis, moroſis ſenſibilibus & crebrioribus ac vehementioribus *patheticis* animi commotionibus deditis, accidere ſolet.

§. VIII.

Nominandæ porro ſunt quædam *Excretiones* partim *mucaginoſæ, lymphaticæ, ſeroſæ,* partim *Sanguineæ,* quæ regurgitationi aut *palindromiæ* ſubjectæ ſunt; e quarum ſpecie & ſerie mox nominamus *Fluorem album,* qui

quandoque malo ausu *supprimitur* & repellitur, unde varii ominosi affectus oriuntur, velut graves hysterici spasmi, aliquando convulsiones hystericæ, strangulationes uterinæ, scirrhi uteri, colica hysterica, anxietates præcordiales, conatus vomitum cruentum respicientes, spasmi ventriculi, ardor ventriculi, lipothymiæ, cardialgia, capitis dolor, vertigo, difficilis respiratio, tumor colli, melancholia, sensoriorum perturbatio: *conf. A. N. C. dec. 1. an. 3. obs. 331. an. 6. obs. 103. Dec. 2. an. 7. obs. 107. Act. Berol. dec. 1. Vol. 5. p. 20. 39.* Bresl. Gesch. 25 Vers. *p. 205. sq. conf.* STAHL. *de metasch. morb. §. 77.* Pertinent huc etiam *Sudores* vel universalis, isque *annuus*, vel particularis, vel habitualis *capitis*, *pedum*, *manuum* &c. qui retropressi varia & sontica damna post se trahunt, *conf. b.* STAHLII *disp. de metaschem. morb. §. 78. sq.* hæc autem talium sudorum palindromia invitat vertigines, affectus oculorum, gravedines, raucitatem, asthma, inappetentiam, ructus, colicam, rhevmatismos, dolores articulorum, febrem lentam, tumores œdematosos, stuporem membrorum, alvi turbulentos fluxus, vitia urinæ variaque alia damna. *vid. Disp.* DN. D. PRÆSIDIS *de Sudore annuo, & Praxis de Casibus tragicis Cas. 29.* Sic etiam ejusmodi palindromiæ submissa est *Coryza*, quæ præmature cohibita, multas vexas atque molestias creat, velut graves dolores capitis, vertigines, opthalmias, aurium dolores, faucium affectus, congestiones pectus obruentes, respirationis impedimenta, asthma, aliquando molimina hæmoptyica, cardialgias, ventriculi affectus, vomitus, nauseam, de qua mutatione vulgo prædicant: Der Fluß sey ihnen auf die Brust gefallen, im Magen geschlagen

gen 2c. Huc pariter pertinent ulcera *artificialia* f. *Fonticuli* & *naturalia*, aliquandiu geſtata, quæ varias ob cauſas retrocedunt, exſiccantur & coaleſcunt; quæ *inopinata translatio* peritis & attentis medicis non niſi valde *ſuſpecta* eſſe ſolet: ab hac retropulſione præcipue *pectus* affligi, aſthmata, pertinaces catarrhi, ſuffocationis molimina multaque alia pathemata provocari ſolent, quæ frequenti annotatione relata conſtant in eorum ſcriptis, quæ de fonticulis imprimis tractant: hanc obſervationem confirmant *A. N. C. Dec.* 1. *an.* 10. *obſ.* 188. *dec.* 2. *an.* 8. *obſ.* 83. *Cent.* 5. *p.* 89. HAGENDORN. *Cent.* 3. *hiſt.* 67. RIEDLINUS *Lin. Med. An.* 1. *Mart. obſ.* 30. *p.* 91. *An.* 6. *Jul. obſ.* 21. *p.* 808. *An.* 2. *Jan. obſ.* 3. *p.* 5. *Cur. med.* 38. *Zacut.* LUSIT. *Prax. admir. L.* 1. *obſ.* 4. qui ultimus inquit: *qui expulſo ad cutim humore ab Epilepſia cæterisque graviſſimis cerebri vitiis erant immunes, præſidiorum exſiccantium, vi in Apoplexiam, comitialem morbum, Convulſionem, cæcitatem & mortem ſubitam, reſtagnante ad internas ſedes humore incurrerint.* In nonnullis etiam ſubjectis oriuntur tumores *œdematoſi*, f. *Podagram* ſequentes, ſive ab aliis cauſis, præcipue *ſalutarium evacuationum* perturbatione & ſuppreſſione provenientes, qui ſua etiam *indole inſtabiles* ideoque retropulſioni obnoxii ſunt, qui vero, quamdiu in artubus geſtantur, comparate tolerabiliores ſunt, quam primum autem introrſum pelluntur, periculoſa conſectaria cauſantur, velut cardialgiam, aſthma, catarrhum ſuffocativum, palpitationem cordis, moleſtias ventriculi, vomitum, colicam, morbos meſenterii, aliaque pathemata. Denique mentionem etiam facimus *Hæmorrhoidalis* imprimis, nec non *Menſium* fluxus, qui talem palindromen

nonnunquam patiuntur: prioris memoriam injicit TILINGIUS *l. c. p. 268 sq.* hisce verbis: *ex suppressis hæmorrhoidibus etiam palindromen fieri docuit* HIPPOCR. *Sect. 6. aph. 12. hoc maxime fieri sanguinis recurrentis culpa, Jac.* HOLLERIUS *comm. in in h. aph. ostendit: sanguine namque recurrente ad Hepar & vias ob multitudinem & crassitiem - - fit hydrops: aliquando - - - in pulmones rejicit, unde labes: aut in latus, unde pleuritides: aut in caput, unde maniæ &c.* idem testatur *Rod. a* CASTRO *tr. Quæ ex Quib. c. 21. p. 230. conf.* STAHLIUS *de metaschem. morb. §. 19. per palindromen s. recursum ad pristina loca, prægressæ alicui ætati debita familiarior, hæmorrhoidibus & Mensibus oppressis recursus est ad pectus & stomachum.* conf. DN. D. PRÆSIDIS *tract. de Hæmorrhoidibus*, illico de *Hæmorrh. suppressis:* FROMMANN. *de Hæmorrhoidib. Part. 1. probl. 48. p. 201. sq.* RIEDLINUS *Cur. med. 616.* De hæmorrhoidibus retrocedentibus multiplici experientia constat, quod colicam hæmorrhoidalem, inflammationem intestinorum, Spasmum ventriculi, vomitus, nephritidem, asthma spasticum, morbos hepatis, vertiginem, *vid.* WELSCH. *Cent. 3. consf. 44. p. 293.* HILDANUS Hæmoptysin, FORESTUS *L. 16. obs. 22. Armat.* LUSIT. *Cent. 2. Cur. 13.* Vomitum cruentum HOECHSTETTER *dec. 2. cas. 5.* RULANDUS *Cur. Empir. Cent. 3. cur. 4.* CORTHUMMIUS *de morb. atten. 70. §. 33.* SCHENCKIUS *L. 3.* Melancholiam & insaniam Zac. LUSIT. *Pr. adm. L. 1. obs. 50. 51.* arthritiden CRATO *Ep. 236.* mictum cruentum. *A. N. C. Dec. 1. an. 8. obs. 23.* ROLFINCK. *diss. anatom. Lib. 3. c. 20.* HILDANUS *Cent. 2. obs. 11.* FORESTUS *Lib. 24. obs. 9.* REINESIUS *Ep. 44.* SCHENCK. *exerc. anat. p. 561. Act. Berol. dec. 2. Vol. 1. p. 69.* Apoplexiam

xiam *Act. Berol. dec. 2. Vol. 1. p. 29. Vol. 7. p. 82.* febrem quartanam, quam Moronus in *Directorio* allegat, hydropem. LOSSIUS *L. 3. obs. 24.* FORESTUS *L. 39. obs. 39.* RHODIUS *Cent. 3. obs. 5.* Breßl. Gesch. 30. Vers. *pag. 385.* Rabiem FRIETSCHIUS *Cas. for. p. 662.* hæmorrhagiam narium menstruam. *A. E. L. 1729. Decembr. p. 544.* SCHURIG. *Parthenol. p. 118.* Catarrhum suffocativum. WELSCHIUS *Chil. 1. obs. 301.* MONTAGNANA *cons. 90.* Erysipelas. RIEDLINUS *Cur. med. 616.* & mirabiles alios affectus post se traxerint.

§. IX.

Posteaquam hactenus *historicum* Palindromiæ conspectum tradidimus, nunc in ordine succincte *præcipuas causas*, huc contribuentes, indicabimus: quamvis veteres medici primario culpam hujus recursus, ut supra dictum, in *materiarum* qualitates conjecerint, & modo earum *subtilitatem*, modo *fermentativam* inquietudinem accusaverint, modo humorum *orgasmum*, modo *organorum* internorum *debilitatem*, modo *specialem* humorum intemperiem culpaverint, *præcipua* tamen causa, eaque *mediata* quærenda est, in *efficacia* nunc evidenti, nunc *clandestina motus tonici*, quo partim tota *superficies* afficitur, ut *pori excretorii* occludantur, partim *cutis* textura *constringitur*, ut *inhærentes* humores, vel in *pustulis*, vel *maculis* contenti, *retrocedere* cogantur, quæ propterea *exarescunt* & *evanescunt*: quamdiu etiam tales humores adhuc *fluidi* & mobiles sunt, sive sanguis, sive lympha, sive serum fuerint, tamdiu hujuscemodi *retropulsioni* obnoxii existunt: ideo *inflammationes* & *Spasmi*, qui *auctiori* tali motu *tonico* informantur & perficiuntur, ejusmodi

modi *retrogrado* motui exponuntur, quo ab externa corporis regione confeſtim ad interiorem regionem transferuntur, qui reditus ſicut *confeſtim* contingit, ita non æque *eadem* materia, quæ in malignis & benignis *efflorescentiis* & *exanthematibus*, ab extra introrſum in *maſſam* ſanguineam (unde prius ſeparatu fuerat) & cum hac ſucceſſive in nobiliores, teneriores & ſenſibiliores partes translata obſervatur, ſed novo impetu *alia* lymphæ & ſanguinis copia, *congeſtorio ſpaſtico* motu ſubito impellitur, ut repentinæ ſtagnationes, ſtaſes, obſtructiones, infarctus, inflammationes, gangrænæ, ſphacelus, extravaſationes, convulſiones & ſubitanea tandem mors conſequantur: interea autem materia morbifica, in maſſam ſanguineam retropulſa, æque illico poſtliminio noxium effectum edit; quis enim ſibi perſuadere patiatur, eandem materiam in eryſipelate, in alia externa inflammatione, in variis externis Spasmis culpari ſolitam, aut eundem ſanguinem hæmorrhoidalem, meſtruum, uterinum, *eandem* dicimus materiam, *intrinſecus per tot* motus, vias, poros, vaſa, tranſitus *proxime* ad certa loca congeri & compelli! quem difficilem & intricatum conceptum illius *motus tonici* præceps *converſio* ad *interiora*, in *univerſalem* maſſam ſanguinem efficax, meliori perſpicuitate, evidentia & demonſtratione compenſat: contra vero *alia ſubtilis* orgaſtica *pernicioſa* materia in maſſa ſanguinis fluctuans, non ſolum *novo* ſuſcitato *orgaſtico* fermentativo effectu corruptionem putridam præcipitem minatur, ſed & partibus internis teneris, nobilibus & ſenſibilibus advecta & aſperſa, in illis earumque vicinitate acerbiores dolores & ſpasmos, ſubinde vero etiam præcipitem corruptionem excitat & accelerat: etenim

enim hic motus tonicus, ſemel variis *cauſis moralibus* & *phyſicis* irritatus, adeo vagus & repentinus eſt, ut ab extra introrſum, mutato, ſubito ſaltim *loco*, non æque adeo abſolute & ſemper ob *partium conſenſum* tragœdiam in *diſſitis* & longe *aliis* locis erigere & periculoſe agere queat: ita etiam mediante hoc motu humores & commixtæ aliæ pernicioſæ materiæ *quaquaverſum* duci, vehi & pelli poſſunt & ſolent: quam ob rem in Palindromiæ ætiologia *hujus motus præcipua* ratio habenda eſt, licet propterea cauſæ *materialis* reſpectum, *concurſum*, nexum & *conciliationem* non ſilentio & oblivioni tradendum eſſe indicemus; quemadmodum autem *humores* & *vapores diverſæ* qualitatis, *motu* hoc impellente ab intra extrorſum vehuntur, ita tali motu conſtrictorio iterum ab extra introrſum repelluntur, nec ſponte *proprio* niſu elabuntur & relabuntur: ad talem retroceſſionem vero variæ *cauſæ antecedentes* & *remotæ* contribuere ſolent: quæ in *Subjectis* attendendæ ſunt, paſſim in præcedentibus allegatæ ſunt: eo etiam cauſæ *immateriales* pertinent, quæ modo pariter nominatæ & velut moroſa, impatiens, immorigera, inquieta, inſtabilis, confuſa, perverſa, præceps indoles; dein terror, metus, mœror, angor &c. *materiales* autem cauſæ ſunt ſanguis *orgaſticus*, valde ſubtilis, *billioſus*, nimis *commotus*, ut & ſuſpecta *refrigeratio* interna & externa, incongruus *ventriculi infarctus*, *dolores* eximii interni, *noxia medicamenta* interna, *purgantia*, *vomitoria*, ſanguinem valde commoventia, inopportunæ & *inconſultæ Venæſectiones* &c. topica *repellentia*, de quibus TILINGIUS *loc. cit. p. 292.* inquit: *vos hic intelligimus medica-*

 dica-

dicamenta refrigerantia, repellentia, adstringentia, intercipientia, s. *emplastrorum, unguentorum, linimentorum*, s. *epithematum aut suffimigiorum forma exterius incongrue administrata & adhibita, vel medici præscribentis imprudenter culpa, vel ipsius ægroti temere utentis: item inunctiones pingues, aut mercuriales* &c. porro *p. 293. sq.* *Palindromen multum concitant partium interiorum dolores, narium hæmorrhagiæ, diarrhææ, dysenteriæ, hæmorrhoidum, gonorrhææ, fluoris muliebris albi, lochiorum ac mensium suppressiones inconvenientes;* addimus etiam fluxiones prodigas, symptomaticas, incongruas & inopportunas.

§. X.

Restat ut paucis adh. quædam *monita* & *consilia Practica* subnectamus, quibus Palindromiæ *perniciosus effectus* mitigari & averti queat: in hac medica tractatione vero *cavendum* est a *fortioribus* evacuationibus cujuslibet speciei, imprimis *emeticis* & *catharcticis*, quæ *efficacissimæ* sunt, velociter retroducendi affectus ab externis ad internas nobiles & pretiosas partes; huc etiam pertinent valde *diaphoresin* & *diuresin impellentia* tentamina, quæ morbos extraneos, nimis *instabiles*, fugaces, *vagos* & *erraticos* reddunt, ut genuina & *congrua* sua *loca* cito deserant, ac *incongrua*, nova & *periculosa* alia corripiant & invadant: nocent porro remedia *sanguinem valde commoventia*, calorem nimium augentia, concentrata, *volatilia*, suspecta *sedativa*, *refrigerantia*, in & externa *adstringentia*, fallacia & ambigua experimenta, alias necessarias excretiones aut *præcipitantia*, aut confundentia

aut

aut negligenter promoventia, ſuſpecta in & externa ſtimulantia, impetuoſe, immoderate & rigoroſe revocationem retroactorum morborum urgentia: ſic etiam abſtinendum eſt a multiplici & *vaga* remediorum variatione, a *regimine* nimis calido, *coacto*, duro & *flagrante*, quoniam periculoſus Palindromiæ ſtatus lenem & *moderatam* opitulationem medicam requirit. Rectius, aptius & ſecurius conducunt ante omnia auxilia *excretiones ordinarias* conſervantia & leniter promoventia, quæ in *malignis exanthematicis* affectibus perquam circumſpecte dirigendæ ſunt, ubi tutius & conſultius externa, alvinam excretionem adjuvantia, ordinari poſſunt, veluti clyſteres emollientes cum paucis granis pilularum balſamicarum mixti, aut ſuppoſitoria emollientia, aut globuli moſchati, aut ficus inverſa, cum unguto althææ inuncta, ſec. commendationem LENTILII *in Eteodr. p.187.* aut interne adhiberi poteſt, pulvis ex arcan. dupl. nitr. depur. antim. diaph. & matr. perl. ppt. compoſitus, ſingulis ternis horis repetendus: vel quadrat hic Mixtura ſimpl. magis acida, parcius camphorata, cum paucis gr. pilularum Stahlianarum ſolutarum mixta, ſingulis ſenis horis propinanda, vid. *b.* STAHLII *obſerv. Menſ. Junii aut Opuſc. Phyſ. med. chym. p.660.ſq.* Præterea conducunt *temperata diaphoretica* vel in *potione* ex aquis deſtillatis Lap. 69. citr. Matr. perl. ppt. antimon. diaph. paranda, vel in Eſſentia temperata offerenda, quo pertinet mixtura ex Eſſent. helen. caryophyllat. Valerian. vincetex. pimp. alb. addito Spir. nitr. dulc. præparata: vel ordinari poteſt Elixirium ex aquis deſtill. diaphor. & diaſcord. Fracaſtorii: interponan-

tur

tur pulveres e Corall. rubr. ppt. C. C. ſn. ign. bezoard. min. nitr. purif. ſpecif. Ceph. Mich. Cura etiam habenda eſt *virium*, ne eædem decrementum patiantur, quo conducunt Emulſiones ex aqu. deſt. Ceraſ. nigr. Cinnam. ſimpl. Scord. &c. Liqu. C. C. Succin. Eſſ. dulc. &c. conficiendæ. *Externe* conducunt *frictiones* moderatæ, *veſicæ* bubulæ, cum decocto emolliente & roborante implendæ; in ſubjectis *robuſtioribus*, nec valde ſenſibilibus admittimus *rubefacientia* & *veſicatoria*, haud vero in tenerioribus & ſenſibilioribus: admittimus etiam ſpecies ſiccas, groſſo modo pulveriſatas, mediocriter calefactas ad membra particularia applicandas & emollientibus ſpeciebus, ut & nervinis herbis, floribus &c. congregandas. Conjungatur inſuper *regimen conſtans* & *temperatum* diaphoreticum: avertantur ſuſpecta & urgentia ſymptomata; conſervetur *animi tranquillitas:* adhibeatur *ſufficiens* & *conveniens potus:* uſurpentur ptiſanæ lenientes, diluentes & placide diaphoreticæ ex raſ. ebor. rad. Scorzon. Liquir. vincet. Sarſap. hb. Scord. Meliſſ. Cent. min. galeg. paſſul. min. C. Citr. Cinnam. conficiendæ: denique ſubjungatur Eſſ. Succin. pimp. alb. Spir. Sal. ammon. Optima igitur remedia in Palindromiæ Curatione ſunt, quæ *rigorem* & *Spasmum* in *cute* avertunt, *vires* neceſſarias reficiunt, *motus* ab *intra extrorſum* reſtituunt & excretionem *periphericam* revocant & conſervant: nec quidem in hac neceſſitate, ubi periculum in mora eſt, primario aut multum correctioni materiæ inhærendum eſt, ſiquidem juxta *Maur.* HOFFMANNUM *de Prudentia Medica diſp. 24. Palindrome ſ. recurſus ad interiora ſem-*

per

per periculosus est: *conf.* CHARLETON *Exerc. patholog. 9. p. 119.* Et quamvis quidam medici in tali Casu multum vesicatoriis tribuant, *fallax* tamen hoc æstimamus experimentum, si *promiscue* usurpatur: *conf.* GERHARD. *Columba de Peste disp. 1. Lib. 2.* THONERUS *Lib. 1. obs. 20.* Sed recurrendum etiam nobis est, ad exitum hujus tractationis, DEO humillimas grates referentes, quod ad præsentis thematis explicationem vires largiri voluerit; quem devotis etiam precibus flagitamus, ut non solum hunc ipsum laborem, sed etiam reliquos nostros conatus prospero ac salutari coronet successu, usu atque

F I N E.

NOBILISSIMO ET PRÆSTANTISSIMO

DOMINO CANDIDATO

πᾶν μακάρια precatur

P R Æ S E S.

INgenua & veritati comparate conveniens eſt PLATONIS aſſertio *in Phileb. Tom.* 2. quod *veteres meliores, quam nos & Diis proximiores fuerint;* quæ ſub congrua interpretatione & applicane defendi poteſt: huc alludit Judæorum dicterium, *quod racematio veterum melior ſit, quam vindemia ultimorum temporum:* nec oblivioni tradendum eſt SENECÆ *Ep.64.* teſtimonium, quod *multa egerint, qui ante nos fuerunt, ſed non peregerint; ſuſpiciendi tamen ſint:* aſſerit inſuper: *multum adhuc reſtat operis, multumque reſtabit; nec ulli nato poſt mille ſecula præcludetur occaſio, aliquid adhuc adjiciendi.* Quod enim ad Priſcos Medicos attinet, ii magis veritatem facti proſecuti ſunt, nec in cauſarum indagatione larvam ingenioſæ curioſitatis induerunt, ſed luculentas cauſas naturales, quarum uſu indies homines fruuntur, ſimplici, nec fucata, coacta aut nihil cohærente annotatione & applicatione indicarunt: aſt hæc ſincera morborum disquiſitio hoderno appetitui vix gulam allicit, quoniam ſemper aliquid novi, ſpecioſi, curioſi & ingenioſi quodlibet ævum proferre ſolet, & ſic ſimiles labra inve-

inveniunt lactucas, atque more majorum veritates sectari pro veterrima & æruginosa æstimatur consuetudine. Quamvis vicissim nullus veteribus infallibilitatem tribuere possit, *utamur* tamen tam diu *veterum via*, donec *propiorem invenerimus*, *quam muniamus*, monente SENECA *Ep. 33.* Inter alias veras observationes a veteribus annotatas & recentiorum usui quadrantes, meretur commendari vaga nonnullorum morborum indoles, qua primam, quam occupaverant sedem, deserunt, aliamque ingrediuntur, quæ instabilis qualitas nunquam salutaris Prognoseos character est: qua de causa prisci artis salutaris Dictatores hortati, ne quicquam sua culpa ad talem morborum fugam temerariis & imperitis experimentis contribuant: etiamsi autem quidem morbi, in externam corporis regionem translati, genio suo minores & leniores appareant, sequente tamen suo transitu in alias, maxime internas, regiones graviores & facile periculosiores redduntur, quando primario ob excretorii motus perturbationem deteriorem qualitatem assumunt, proinde morbificæ materiæ novam commixtionem cum massa sanguinea causantur: quare circumspecti & periti medici officium est, ut non solum morbos in externo, eoque securo, loco conservet, illicove ad salutarem curam & eventum dirigat, sed etiam ab internis nobilioribus partibus removere, & juxta veterum institutionem extrorsum promovere & transferre studeat: ea enim Lex antiquorum Medicorum est ut *prosint*, *nec noceant*, monente HIPPOCRATE *L. de affect.* & GALENO *Meth. Med. Lib. 14. c. 13. si operis*

operis tui absolutionem non consequeris, cubantem non lædas: quod HORNUNG. *in Cista medica* repetit *Epist. 199. p. 379. Medicorum inconcussa norma est, morbis ut prosint, aut saltem ne noceant.* Memorabile hoc argumentum selegisti PRÆSTANTISSIME DN. CANDIDATE ex antiquorum Medicorum dignis observationibus, quo Inaugurali TUA dissertatione utilem Pathologico-Practicam disquisitionem commendes: posteaquam enim curriculum academicæ vitæ ad prosperum & exoptatum finem sub cœlesti directione feliciter transegisti, & sub sedula Medici studii Cultura, cum modesta ac tranquilla vitæ ratione sociata, profectus laudabiles fecisti, & dignam ad artis legitimam & prudentem exercitationem capacitatem acquisivisti, idque Ordini nostro sub solitis examinibus comprobasti, ideo de Honoribus ac Privilegiis nunc suscipiendis ex animo faventeque applausu congratulor, & quod mihi in optatis superest, sub vitæ & sanitatis constanti integritate felices honestorum & salutarium Tuorum negotiorum successus atque decursus precor. Tab. e Museo VI. Cal. Octobr. A. R. S. MDCCL.

